

راهنمای مراحل آزمون و جذب داوطلبان آزمون قضاوت

به قلم امین بخشی زاده

نویسنده : امین بخشی زاده^۱

به طور کلی، برای جذب قضات باید با دو اداره آشنا شد. نخست اداره آموزش و دوم اداره گزینش.

وظیفه اداره آموزش، برگزاری آزمون های علمی در سه مرحله تستی، تشریحی و مصاحبه است. اگر داوطلب در مرحله تستی موفق باشد، به مرحله تشریحی و در نهایت اگر در آزمون تشریحی هم موفق باشد به مصاحبه علمی دعوت می شود.

پس از برگزاری و اعلام قبولی مرحله مصاحبه، کار اداره آموزش تمام شده و نتیجه برای ادامه مراحل به اداره گزینش اعلام می شود.

مرحله تستی در مراکز استان ها و بقیه مراحل اعم از آموزش و گزینش در تهران خواهد بود.

داوطلبانی که از این سه مرحله با موفقیت عبور می کنند، برای تشکیل پرونده به اداره گزینش واقع در خیابان حافظ، روبروی دانشگاه امیرکبیر، ساختمان شماره ۳ قوه قضائیه دعوت می شوند.

^۱ امین بخشی زاده اهری

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم شناسی

مؤلف کتب حقوقی رشته حقوق جزا

ایمیل : amin_b18@yahoo.com

وبسایت : www.crimelaw.ir

پس از تشکیل پرونده، دو عدد برگ با عنوان «تعدیل و توثیق» به داوطلب داده می شود تا آن را به امضای یکی از سه شخص «قاضی، امام جمعه یا استاد دانشگاه» برساند. لازم به ذکر است که مدارک لازم برای تشکیل پرونده از سوی قوه قضائیه به اطلاع می رسد.

پس از مدتی کوتاه (تقریباً دو هفته الی یک ماه)، برای آزمون تستی روان شناسی دعوت به عمل می آید. مجدداً پس از گذر همین مدت کوتاه، برای مصاحبه روان شناسی به صورت حضوری دعوت به عمل می آید.

مصاحبه تستی شامل حدوداً ۳۵۰ تست عمومی است که نیازی به مطالعه منبع خاصی نیست و اطلاعات شخصی مورد ارزیابی قرار می گیرد. در مصاحبه حضوری نیز، روان شناس محترم در حدود ۲۰ الی ۳۰ دقیقه سوالات روزمره (مثلاً آخرین خاطره بد که به یاد دارید چیست؟) می پرسند.

پس از این مرحله پرونده ها برای انجام تحقیقات محلی به شهرستان محل اقامت ارسال می شوند که مدت انجام تحقیقات محلی از دو ماه الی یک سال (البته شاید هم بیشتر) به طول می انجامد.

پس از آن برای مرحله احکام و عقیدتی دعوت به عمل می آید.

آخرین مرحله نیز مرحله اختبار است که دو نفر از قضات عالی رتبه دیوان عالی کشور و یک نفر ریاست محترم گزینش قضات از داوطلب سوالاتی را می پرسند. با این توضیح اجمالی و عدم امکان توضیح جزئیات مرحله گزینش، به ارزیابی مراحل آزمون می پردازیم.

۱- مرحله تستی آزمون علمی قضاوت

در این مرحله داوطلبان دروس حقوق مدنی، آیین دادرسی مدنی، حقوق تجارت، حقوق جزای عمومی، حقوق جزای اختصاصی، آیین دادرسی کیفری، اصول استنباط علامه حیدری، متون فقه و حقوق اساسی را امتحان می دهند. حد نصاب لازم در این مرحله، کسب ۶۰ درصد از جمع نمرات است. داوطلبان با سطح علمی حداقل متوسط اصلاً در این مرحله موفق می شوند. جهت دانلود نمونه سوالات ادوار گذشته [در این قسمت](#) کلیک کنید.

زمان اعلام نتایج مرحله تستی معمولاً دو هفته مانده به روز آزمون تشریحی است، لذا توصیه می شود داوطلبان پس از اینکه آزمون تستی را پشت سر گذاشتند، مطالعه خود را متوقف نکنند تا چنانچه قرار بر قبولی آن ها در مرحله تستی باشد، با کمبود زمان برای مرحله تشریحی مواجه نشوند.

فاصله بین آزمون تستی تا آزمون تشریحی حدود دو ماه است.

۲- مرحله تشریحی آزمون علمی قضاوت

پس از اینکه داوطلب، ۶۰ درصد مجموع نمرات مرحله تستی را کسب کرد، وارد مرحله تشریحی می شود.

در مرحله تشریحی دروس حقوق مدنی، آیین دادرسی مدنی، حقوق تجارت، حقوق جزای عمومی، حقوق جزای اختصاصی، آیین دادرسی کیفری و متون فقه مواد درسی آزمون را تشکیل می دهند و درس اصول استنباط و حقوق اساسی که در مرحله تستی بود، در این مرحله وجود ندارند.

در این مرحله لازم است حداقل ۵۰ درصد جمع نمرات را کسب کنید در غیر اینصورت به مصاحبه علمی دعوت نخواهید شد. کیفیت سوالات در مرحله تشریحی در دو سال اخیر متفاوت بوده است. البته اینکه طرح مساله می شود و در زیر هر مساله ۴ یا ۵ مورد سوال مطرح می گردد در هر دو سال اخیر یکسان بوده است ولی در سال نخست دروس تفکیک شده بودند و برای هر درس یک مساله با چند سوال طرح شده بود لیکن در سال ۹۳، سوالات به صورت تلفیقی طرح شده بود. مثلاً مساله ای مطرح شده بود که سوالات مربوط به آن، درس حقوق جزای عمومی و اختصاصی را تشکیل می داد و در ماده درسی دیگر، مساله به این صورت طرح شده بود که موضوع درس حقوق جزای اختصاصی با آیین دادرسی کیفری را تشکیل می داد.

نتایج مرحله تشریحی نیز معمولاً یک ماه و حتی کمتر پیش از زمان دعوت به مصاحبه علمی اعلام می شود. لذا اگر احتمال می دهید که ۵۰ درصد نمرات مرحله تشریحی را کسب خواهید نمود، مطالعه را متوقف نکنید که بایستی آماده ی یک ماراتن کاملاً تخصصی و حرفه ای شوید.

۳- مرحله مصاحبه علمی آزمون قضاوت

بدون تعارف، اگر داوطلبی سطح علمی مناسبی حداقل در یکی از دو گرایش حقوقی یا جزایی و سطح علمی متوسط در گرایش دیگر نداشته باشد، قادر به موفقیت در مرحله مصاحبه علمی نخواهد شد.

نحوه دعوت به مصاحبه علمی این است که پس از اعلام نتایج مرحله دوم (تشریحی)، داوطلبان به ترتیب حروف الفبا دعوت به مصاحبه صورت می شوند. به این صورت که فردی که نام خانوادگی او با «الف» شروع می شود نسبت به کسی

که نام خانوادگی او با «ی» شروع می شود، زودتر دعوت به مصاحبه خواهد شد. بنابراین افراد اخیر زمان بیشتری برای مطالعه مرحله مصاحبه علمی خواهند داشت.

دعوت به مصاحبه علمی از طریق تماس تلفنی بوده و در سایت سنجش یا خود قوه قضائیه، تاریخ دعوت به مصاحبه اعلام نمی شود.

بررسی یک نمونه سوال مرحله تشریحی آزمون قضاوت :

این سؤال به عنوان نمونه طرح شده و هدف از آن آشنا نمودن داوطلبان با شیوه طرح سوال و پاسخگویی به آن است:

سوال درس جزای اختصاصی و آیین دادرسی کیفری (به سبک تلفیقی آزمون قضاوت ۹۳)

احمد فردی ۱۳ ساله با اعتقاد بر اینکه حسین فردی مهدورالدم است، او را به قتل می رساند. پس از قتل مشخص می شود احمد، به جای حسین، سعید را به قتل رسانده است. با توجه به این مسأله، به سؤالات فرضی زیر با استناد و استدلال پاسخ دهید:

۱- نوع اشتباه و نوع جنایت را از جهت عمد، شبه عمد یا خطای محض تعیین نمایید.

۲- مرجع صالح برای انجام تحقیقات مقدماتی رفتار ارتكابی چه مرجعی است؟

۳- مرجع صالح برای محاکمه احمد، چه مرجعی است؟

پاسخ سؤال:

۱- نوع اشتباه واقع شده در جنایت، اشتباه در هویت است. در مقابل اشتباه در هویت، اشتباه در هدف قرار می گیرد که در آن مرتکب نه قصد فصل دارد و نه قصد نتیجه؛ در حالی که در اشتباه در هویت، مرتکب قصد فعل و نتیجه را دارد بلکه فقط در ذهن خود نسبت به مجنی علیه خطا نموده و با وجود قصد فعل و قصد نتیجه، در شخصیت مجنی علیه دچار اشتباه شده است. به موجب ماده ۲۹۴ [قانون مجازات اسلامی](#)، اگر کسی به علت اشتباه در هویت، مرتکب جنایتی بر دیگری شود جنایت او عمدی محسوب می شود. اما از طرفی با جمع ادعای احمد با مقررات بند ب ماده ۲۹۱ و ماده ۳۰۳، اگر ثابت شود که احمد به اشتباه با چنین اعتقادی، دست به جنایت زده و مجنی علیه نیز موضوع ماده ۳۰۲ نباشد

نوع جرم شبه عمد بوده و مرتکب علاوه بر پرداخت دیه به مجازات مقرر در ماده ۶۱۲ قانون مجازات اسلامی تعزیرات محکوم می‌شود.

۲- به موجب تبصره ۱ ماده ۲۸۵ [قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۹۲](#) تحقیقات مقدماتی تمامی جرائم افراد زیر پانزده سال به‌طور مستقیم در دادگاه اطفال و نوجوانان به عمل می‌آید؛ با عنایت به اینکه سن احمد در زمان ارتکاب جرم ۱۳ سال بوده لذا طبق تبصره فوق الاشعار، تحقیقات مقدماتی جرم ارتكابی برعهده دادگاه بوده و دادسرا صلاحیت انجام تحقیقات مقدماتی را نخواهد داشت.

۳- در خصوص مرجع صالح به محاکمه، تعارض در صلاحیت پیش می‌آید؛ به این صورت که به موجب ماده ۳۰۴ به کلیه جرائم اطفال و افراد کمتر از هجده سال تمام شمسی در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی می‌شود. از طرفی دیگر با توجه به نوع جرم (صرف نظر از نوع اشتباه در قتل) به موجب ماده ۳۰۲، دادگاه کیفری یک صالح به رسیدگی خواهد بود. در ماده ۳۱۵ هم از دادگاهی تحت عنوان «دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم نوجوانان» یاد شده است. اگر در مقام رفع این تعارض برآییم، باید توجه داشته باشیم که دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم نوجوانان نسبت به دادگاه کیفری یک، مرجع اختصاصی محسوب نمی‌شود بلکه مرجع تخصصی است بنابراین اگر قرار باشد در خصوص جرم احمد، بین دو دادگاه اخیرالذکر یکی به عنوان مرجع صالح انتخاب شود، دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم نوجوانان صالح خواهد بود نه دادگاه کیفری یک؛ لیکن باید توجه داشته باشیم که در سال ۹۴، اصلاحیه‌ای که در مورد ماده ۳۱۵ صورت پذیرفت، این دادگاه صرفاً در خصوص افراد بالغ زیر ۱۸ سال صلاحیت رسیدگی پیدا نمود و حتی «دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم اطفال و نوجوانان» به «دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم نوجوانان» تغییر عنوان پیدا کرد. با توجه به اینکه جنسیت احمد مذکور بوده و سن او در زمان ارتکاب جرم، ۱۳ سال است، لذا دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم نوجوانان صالح به رسیدگی نیست و طبق اصل که در ماده ۳۰۴ آمده، دادگاه اطفال و نوجوانان صالح به رسیدگی خواهد بود در حالی که اگر جنسیت مرتکب جرم مونث بود، طبق ماده ۳۱۵ عمل می‌شد.

نمونه سوالات مرحله مصاحبه علمی:

سوالاتی که در مرحله مصاحبه علمی پرسیده می‌شوند، تا حدودی سلیقه ای است لیکن به هر حال سوالات از قوانین و کتب علمی طرح می‌شوند. به‌طور معمول سوالات در یک حدود معینی پرسیده می‌شوند که به عنوان نمونه به موارد زیر اشاره می‌کنیم:

- ۱- آیا حبس ابد تعزیری داریم؟ اگر داریم درجه چند محسوب می شود؟
 - ۲- کیفرخواست چیست؟
 - ۳- فرق ماده ۱۳۱ با تبصره ۱ ماده ۱۳۴ قانون مجازات اسلامی چیست؟ برای تبصره مذکور دو مورد مثال بزنید.
 - ۴- آیا موقوف علیهم می توانند مال موقوفه را به فروش برسانند؟ در چه مواردی؟
 - ۵- آیا بنگاه های معاملاتی املاک تاجر محسوب می شوند؟ به چه استنادی؟
 - ۶- اگر بازپرس با قاعده درآ مواجه شود، چه قراری صادر می کند و چرا؟
 - ۷- صلاحیت دادگاه کیفری یک را توضیح دهید. کدام دادسرا تحقیقات مقدماتی جرائم واقع در صلاحیت دادگاه کیفری یک را انجام می دهد؟
 - ۸- سقط جنینی که روح در آن دمیده شده، مستوجب چه مجازاتی است؟
 - ۹- موارد احاله را بیان کنید.
 - ۱۰- چرا دادستان نمی تواند امر تحقیقات مقدماتی جرم قتل را برعهده بگیرد؟
- و ...

جهت شادی ارواح طیبه شهدا، سلامتی امام عصر و مقام ولایت و پیروزی حق بر باطل صلوات